Ročník I. Ve Varsavě, dne 1. července 1928. Číslo 4.

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

PRÁCE NEČEKÁ.

„Buditel" překonal již technické obtíže, spojené s jeho vydávaním, a řekneme to, že nebyly malé. Také otázky finanční, jež z počátku nevypadaly nijak růžově, byly úspěšně rozřešeny. Zájem o list je veliký, hlásí se nejen odbčratelé a čtenáři, hlásí se již i spolu-pracovníci. List tedy má již svou pevnou půdu, na níž poroste. Pokud se týká směru a obsahu listu, snažíme se přizpůsobiti list poměrům a potřebám naší veřejnosti, samozřejmě v první řadě těm, které známe nebo na něž jsme byli upozorněni. V tomto ohledu máme úkol zvlášť těžký, protože list začál vycházeti v době našich roztržek. Snažili jsme se odstraniti nedorozumění a příčiny nesvárů a čtenáři ať si sami odpoví na otázku, zda se vzduší našeho veřejného života poněkud pročistilo. Doufáme, že ano, neboť přihlásili se nám k spolupráci obětaví příznivci a pracovníci, kterým opravdu leží na srdci, aby naše národní větev ve svorné spolupráci zkvétala a nesla hojné ovoce. Naše uznání budiž jim zatím skromnou odměnou za jejich upřímné snahy a práci. Obavy, že nebudeme míti dosti látky, ukázaly se neodůvodněnými. Spíše naopak. Mnohý, příspěvek vyžaduje značného zkrácení nebo přepracování, což nám přispívatelé jistě prominou. Nejsme přece novináři nebo publicisty z povolání, jsme jimi — abych tak řekl — z nutnosti a potřeby. A proto tím více očekáváme od svých přátel dobré vůle, nejen příspěvku, ale i upozornění, rad atd.

Máme na zřeteli, že o náš kulturní rozvoj a veřejný život zajímá se nejen naše československá menšina v Polsku, ale i veřejnost bratrského národa polského. A ještě více hledí na nás naši krajané ve staré vlasti, kteří si přejí, abychom svou národnost důstojně representovali a přispívali co nejvíce ke sblížení obou národů. Snažili jsme se vykonati v tomto směru co nejvíce, ale nevykonali jsme dosud vše, čeho by bylo třeba. Víme to a hodláme dle toho zaříditi svou další činnost.

Neochabujme, nepochybujme, nepodceňujme svých sil a nepřeceňujme velikost svého úkolu. Každý jednotlivec je sice jen nepatrnou složkou veřejnosti, ale i největší budovy skládají se z malých cihel, spojených cementem. Nechť jen každý z nás přiloží svou cihlu k vybudování lepší budoucnosti. Máme nyní příležitost rozvinouti v našem svobodném, demokratickém státě veřejnou činnost a uplatniti a uskutečniti naše snahy, abychom byli svému okolí příkladem, svému národu ke cti, svému státu k prospěchu. Práce nečeká. Proto ruce k dílu. Dokud síla, hleďme díla, by památka po nás zbyla.

J. V.

OZNÁMENÍ.

Dne 8. července 1928 bude se konati v Lucku v místnosti České Matice Školské na Volyni schůze „Vydavatelského družstva časopisu Buditel".

Schůze bude zahájena v 11 hodin dopoledne s tímto programem:

1. Zahájení schůze a vysvětlení jejího účele.
2. Projednání a schválení návrhu stanov Vydavatelského družstva.
3. Volba prozatímní správy a funkcionářů družstva.
4. Volné návrhy.

Jelikož úspěch této schůze je životní podmínkou časopisu i družstva, prosíme o hojnou účast. V potěšením můžeme sděliti, že až dosud je přihlášeno daleko přes loo podílů. Doufáme, že přátelé časopisu Buditel v pochopení významu této schůze dostaví se co nejčetněji. Zvláštních pozvání rozesílati nebudeme.

Initiativní skupina.

MASARYK: DEMOKRACIE NEPANUJE, NÝBRŽ SPRAVUJE.

Dne 26. června navštívil president Masaryk po třetí výstavu soudobé kultury v Brně a při té příležitosti vzdali mu hold zástupci moravské samosprávy. Na projev předsedy ústředí starostenských sborů poslance Bečáka odpověděl p. president Masaryk:

Pane poslanče, páni starostové, správa každé obce spočívá na prosté zásadě, že čtyry oči vidí víc než dvě. Obec je právě obecnost a proto její správa vyžaduje součinnosti co možná největšího počtu obecníků, abych tak řekl. Součinnost znamená účelné rozdělení správních úkonů; toto rozdělení jeví se ve větší obci, zejména ve státu, jako centralismus a autonomie, Oba tyto správní směry vyplývají právě z obecnosti, součinnosti.

Každá správa vyžaduje správce kvalifikované. Výběr správců kvalifikovaných je naléhavým úkolem demokracie.

Technický pokrok doby a zejména komunikace usnadňuje správu obcí i státu; jako na příklad teď telefon umožňuje nejen rychlost správy, nýbrž docela nové, dříve neslýchané úkony. Když jsem v roce 1917 byl při vypuknutí bolševické revoluce v Petrohradě, pozoroval jsem, jak šlo o dobytí telefonu a poštovního úřadu v prvé řadě.

Využití moderních pokroků pro správu, to vím, je ovšem do značné míry otázkou finanční. Vůbec demokracie musí přihlížet k praktickosti účelnosti správy; demokracie nepanuje, nýbrž spravuje—to si musí uvědomit každý úředník a činovník všech obcí, nejen politický, nýbrž i tak zvaný kvalifikovaný. A ovšem—obec je sice pro občany, ale občané jsou také pro obec.

Máme svou demokratickou ústavu, ale jako Amerika svou ústavu doplňuje čas od času dodatky, tak i naše ústava bude vyžadovat doplňků a změn podle nabytých zkušeností. Tu právě půjde o to, nalézt harmonii mezi nutnou centralisací a nezbytnou autonomií, samosprávou.

HASIČSTVÍ V ČESKOSLOVENSKU.

Dopis z Prahy.

Do Prahy sjede se v příštích dnech tisíce a tisíce hasičů na sjezd a slavnosti, jichž úvodem bylo už první cvičení v neděli 24 června. Dobrovolná hasičská práce, v níž se k samaritánské službě pro blaho občanstva pojí rozsáhlá činnost osvětová a uvědomovací, je nedoceněna, pokud jde o vnější lesk a uznání. Je rozprostřena po venkovských městech a městečkách, po nesčetných obcích a vsích, odkud se veřejnost zpravidla dovídá jen suchou skutečnost, že tam a tam hořelo a že zásluhou rychle přispěchavších hasičů byl požár uhašen, anebo lokalisován. Málo kdy je obecenstvo zpraveno, že při takovém požáru, který na vzdálenost se posuzuje jako jen zajímavá událost, odehrály se výjevy malého i velkého hrdinství, že byly zachráněny lidské životy, které bez přičinění a obětavosti hasičských sborů by byly přišly na zmar, že zabráněno hmotné škodě, anebo ze spárů ničivého živlu byl vyrván osud ne jedné lidské existence. Čtvrtmilionová armáda modrých vojáků-samaritánů bdí ve střehu skoro ve dne v noci a cena lidského majetku, který svou dobrovolnou pomocí zachraňuje, jde ročně do set milionů. Je to armáda, kterou vidět skoro jen v boji s nevypočítatelným nepřítelem a zřídka na slavnostních přehlídkách a parádních příležitostech. Loni bylo v našich zemích napočítáno na 30.000 ohňů, letos činí denní průměr 80 požárů. 10 hasičů-hrdinů padlo loni na poli občanské solidarity, 178 jich bylo při hašení trvale zmrzačeno, skoro 700 zraněno. To jsou výmluvná čísla, která ukazují bez příkras význam hasičské služby pro veřejnou bezpečnost a krásný mravní příklad, jehož není v našem životě nazbyt. 9000 hasičských dobrovolných sborů je právě tolik středisk účinné praktické humanity, o které mluvívá často Masaryk. Náš stát a všechno občanstvo mohou si blahopřát k organisaci tak ideálně a nezištně plnící program, jejž si vytkla. Je to program v pravém smyslu všelidský a všenárodní, z něhož ještě nikdo se neobohatil, ani neukojil ješitnost, ani se nevyšplhal někam politicky. Spíše lze říci, že je často přezírán, kde by měl býti odměněn a povzbuzen. Desáté výročí státní samostatnosti dává čs. hasičstvu příležitost, připomenout v hlavním městě všemu obyvatelstvu, jak důležitou složkou je ve státním životě. Víme, že celá hasičská organisace je vybudována na svépomoci a víme, že představuje mravní pohotovostí a odbornou zdatností elitní sbor v mezinárodním svazku dobrovolného hasičstva. Je to jedna z mála organisací, která od státu nic nechce, ačkoli mu vše dává, a v tom je pravé činné vlastenectví a zasloužená sláva našich hasičů. Přát jim a jejich slavným dnům plného úspěchu, je tolik, jako přát sobě samým klid práce ve dne a bezpečnou střechu nad hlavou v noci. Špalírem velkého manifestačního průvodu hasičského sjezdu nebude stát jen Praha, nýbrž v duchu celý národ.

ÚVOD SJEZDU SLOVANSKÉHO HASIČSTVA.

Na strahovském stadiu v Praze konalo se v neděli 24.VI první cvičení slovanského hasičstva.

Cvičení zahájila o 13 hodině pražská hasičská župa, která předvedla ukázky praktických prací na různém nářadí. 37 stříkaček, jak motorových, tak tažených koni, stálo na obvodu stadia, uprostřed byly vztyčeny čtyři posunovací žebříky. Hasiči předvedli rychlý nástup k ohni. Pestrý obraz doplnilo mužstvo znázorňující hašení ohně háky, tlumnicemi, dvojáky a jinými nástroji.

Další cvičení se žebříky vzbuzovalo u obecenstva velký zájem. Cvičení hochů s háky, které se podobá sokolskému cvičení s tyčí, poněkud zaniklo; cvičenců bylo málo.

Samaritská služba předvedena byla požárem biografu, ale záchranné práce měly jistou nevýhodu v tom, že biograf byl umístěn pod tribunou, na níž hraje hudba. Nebylo proto obecenstvu možno sledovat zajímavý postup záchranných prací. Také ukázky samaritské práce, to jest ošetřování zraněných, zanikaly, poněvadž obecenstvo zřejmě nemohlo sledovat postup práce a muselo se spokojiti jen s pohledem na na skupiny, v nichž se něco nezřetelného dělo. Každá samaritská stráž musela provésti v rekordním čase tři případy a bylo provedeno 15 druhů různého ošetření.

Následovalo cvičení žen s tlumnicemi, které znázorňovaly různé způsoby hašení ohně. Velice dobré bylo cvičení se sekyrkami, které provedlo 2000 hasičů. Překvapil výborně provedený nástup. Cvičení skládalo ze tří oddělení, z nichž první je komposicí lehkých cviků se sekyrkou, druhý oddíl znázorňuje zápas s ohněm a třetí vítězství hasičů. Imponovala jistota cvičenců, většinou již starších lidí.

Překvapila sjezdová scéna, která byla posledním článkem programu. Je sice prostá, ale velice vkusná. Do arény vešly různými vchody čtyři průvody, z nichž každý měl uprostřed vůz symbolisující stav selský, dělnický, živnostenský, a inteligenci. Seskupil se uprostřed stadia. Za chvíli se objevili jezdci oblečení v černý šat, kteří jezdili kolem kruhu, představujícího klad života, zvěstujíce neštěstí. Za chvíli vběhl do stadia proud dorostu, oblečeného v rudý šat, a představujícího oheň. Na ochranu života a práce vyvstali hasiči, utvořili obrannou hráz proti nebezpečí a nový bílý proud, symbolisující vodu, vběhl do stadia a pohltil proud, červený, oheň. Scéna byla ukočena holdem státní vlajce.

DOJMY POLÁKŮ Z PRAHY.

Pí Stanisława Sawicka napsala nám pro Buditele článek o svých dojmech z II sjezdu slovanských lékařů a přídoropisců v Praze, který otiskujeme v překladě. Abychom viděli, jak nás vidí.

Hned od příjezdu ujal se přibyvších dam výbor českých paní za vedení pí. prof. Emmy Odstrčilové a uvítal nás upřímným slovem a květinami. Netratíce času začaly jsme hned po příjezdu s prohlídkou Vyšehradu a nádherného Ústavu dra Jedličky, položeného malebně na nárvší uprostřed zeleně, jenž je útulkem pro děti mrzáky a nerozvinuté. Tam dostává se jim léčení a výchovy, která přináší překvapující výsledky. . Na výstavě dětských prací viděly jsme na př. obrazy, které maloval bezruký chlapec nohou. Vedle tohoto ústavu je zřízeno podle posledních vymožeností vědy a hygieny t. zv. pražské sanatorium, jež přijímá pacienty s různými chorobami. Sanatorium má přes 200 míst. Pan řid. prof .Jedlička s chotí přijal nás pohostinně a nerady jsme opouštěly dům a stinné aleje pěkného sadu, abychom pokračovaly v prohlídce.

Navštívily jsme pak národopismé muzeum na Strahově, malebně položené, jeho nádherné sbírky, díla z 15. století, nábytek, obrazy, a všude viděly jsme vedoucí myšlenku, podat obraz země a jejího bohatství. Mezi nedocenitelnými sbírkami zaujalo nás nádherné ovoce na stolech. Jsou to voskové modely přirozené vełikosti a barvy, z vosku, jež představují všechny druhy ovoce rostoucího v Československu.

Upřímným obdivem naplnila nás návštěva v sokolském Tyršově domě, zařízeného skvěle, a basinem k plování, i cvičení sokolů a sokolek, projevující sílu, půvab a vkus. Takovým sportem se opravdu pěstí nejenom tělo, ale i duch národa. Výbor českých paní uspřádal nám zde elegantní svačinu, při níž promluvili Jihoslovań dr. Rus, za polské lékaře dr. Krystałowicz, za polské dámy z Varšavy pí S.

Návštěvu Hradčan, Národního musea Galerie atd. těžko v krátkém článku vylíčít Bylo to vše prostě důkazem, že česká země, bohatá a nezničená válkou, dovede pečovat o rozvoj svého umění a národní kultury.

Večery byly vyplněny schůzkou v kroužku mladé generace lékařské, rautem v městské radě, nádherným banketem, českou operou v Národním Divadle a konečně přijetím na Hradě u presidenta Masaryka. České kvarteto čarovalo svou nádhernou hrcu, subtilním provedením děl české hudby. Milým a sympathickým dojmem působila ušlechtilá postava ctěného a milovaného v celém národě p. presidenta Masaryka. Seděl pln prostoty a přirozenosti v první řadě vedle sjezdových delegátů mezi účastníky a zvlášť mnoho času věnoval rozhovoru s mým sousedem prof. Gluzińskim. Mohu zdůraznit, že polští hosté byli zvlášť vyznamenáváni.

Za to vše a mnoho jiných věcí musíme poděkovati neúmorné práci výboru českých paní v čele s pí E. Odstrčilovou. Výbor byl organisován skvěle. Na nádraží nás české dámy vítaly i loučily se s námi srdečnými slovy, květinami a pamlsky, den co den očekávaly nás ráno na shromáždišti, prováděly nás ve skupinách Prahou a ochotně podávaly všechny informace. Některé z nich zvaly a hostily jednotlivé skupiny lékařů, dávaly k disposici svá auta atd. V době výstavy uspořádaly provisorní výstavu lidového umění a z celého Československa opatřily krajky, vyšívání perličkové výrobky atd, aby podaly dobrý obraz lidového umění. Jejich práce zasluhuje obdivu.

Organisace celého sjezdu byla technicky bez vady. Všichni účastníci dostali bezplatné jízdenky na pouliční dráhy, plány a průvodce po Praze, popisy lázní, obrazy z Tater a konečně informační knihu o české kultuře umění, literatuře,

politice a hospodářství, knihu vázanou a s illustracemi.

V době sjezdu nebyli hosté do Prahy přijíždějící nijak vykořisťováni. V hotelích a restauracích ceny normální. Občanstvo chovalo se k účastníkům sjezdu velmi laskavě. Ve vagoně pouličních drah setkala jsem se dokonce s konduktérem, který hovořil francouzsky a podával inteligentní vysvětlení o ulicích i o všech památkách.

Jaký div, že neradi opouštěli jsme hostinnou Prahu a zdatné, vlastenecké obyvatelsvto české, které tak moudře a dovedně pracuje pro budoucnost své svobodné, krásné vlasti.

Z DOMOVA I Z CIZINY.

Dne 27. června podala vláda maršálka Piłsudského demisi a president republiky jmenoval novou vládu, jejímž předsedou je dr Kazimír Bartel. Na svých místech v nové vládě zůstali maršálek Josef Piłsudski jako ministr vojenství, senátor August Zaleski jako ministr zahraničí, generál Sławoj-Składkowski jako ministr vnitra, Gabriel Czechowicz jako ministr financí, Alexandr Meysztowicz jako ministr spravedlnosti, senátor Karel Niezabytowski jako ministr zemědělství. ing. Jindřich Moraczewski jako ministr veřejných prací, Stan. Jurkiewicz jako ministr práce a sociální péče, poslanec Eug. Kwiatkowksi jako ministr obchodu a průmyslu, Witold Staniewicz jako ministr pozemkové reformy a Boguslaw Miedziński jako ministr pošt a telegrafů. Nově jmenováni dr Kazimír Świtalski ministrem kultu a vyučování místo Dobruckého a ing. Kuehn Alf. ministrem dopravy místo ing. Romockého. V politických poměrech se touto rekonstrukcí vlády nic nezmění. Maršalek Piłsudski odjede na delší dovolenou, aby se zotavil, ministerský předseda Bartel odjede na léčení do ciziny.

Dne 26. června byly podepsány závěrečné protokoly k polsko československé obchodní smlouvě, o něž se jednalo po valorisaci cel v Polsku. Budou ratifikovány s obou stran v nejbližší době.

Ve dnech 29. června až 1 července konal se v Krakově sjezd polských dělnických tělocvičných a sportovních spolků. Československé dělnické tělocvičné jednoty vyslaly k těmto slavnostem delegaci asi 500 cvičenců, většinou z Ostravska.

Americký vyslanec Stetson pozval jménemsvé vlády Polsko, aby přistoupilo k paktu Kellogově, jenž má zaručiti mezi súčastněnými státy vyřizování mezinárodních sporů bez válek. Stejně pozvány byly všechny velmoce a Československo.

V prvních dnech července podniknou polští vojenští letci majoři Kubala a Idzikowski z Paříže let přes oceán do Ameriky na apparátě Fokker, nazvaném „Maršálek Pilsudski". Statečným letcům: Zdar.

O záchraně polární expedice generála Nobile pracuje asi 1.500 osob na několika lodích a s celou řadou letadel. Generál Nobile sám byl již zachráněn letcem Lundbergem a těžce zraněn byl dopraven na palubu záchranné lodi. Polární badatel Amundsen se svým letadlem zmizel, když spěl na pomoc Nobilemu. Trosečníkům vzducholodi „Italia" hrozí největší nebezpečí, protože jsou na několika ledových krách zmítaných mořem a dochází jim potrava. Mezi nimi je také český učenec dr Běhounek, k jehož záchraně vyslal zlínský tovarník obuvi Baťa vlastním nákladem jedno letadlo.

Dne 20. června zastřelil v jihoslovanském sněmu v Bělehradě poslanec vládní strany Račič po prudké debatě posl. Pavla Radiče a dr. Basaričká, těžce postřelil posl. Štěpána Radiče a jiné dva poslance. Račič byl zatčen. Štěpán Radić vyvázl již z nebezpečí života. V celém Chorvatsku došlo po tomto zločinu k velikým demonstracím a bouřím, nyní však již nastal klid. Patrně dojde k rozpuštění sněmu a vypsání nových voleb.

V Německu vytvořil socialista Müller-Franken novou vládu, v níž ministrem zahraničí je opět dr Stresemann.

Známý komunistický předák Bela Kun byl ve Vídni odsouzen do vězení na 3 měsíce pro falešné hlášení a po odpykání trestu bude z Rakouska vypovězen.

Fracouzská sněmovna přijala zákon o stabilisaci franku, jenž bude míti jen jednu pětinu své předválečné hodnoty.

V Bukurešti konala se konference států Malé Dohody, to je Československa, Jugoslavie a Rumunska, jež znovu potvrdila nezlomnou vůli těchto států pracovati pro mír a zachování mírových smluv a v nich určených státních hranic.

Současně konal se sjezd t. zv. tiskové Malé Dohody to je organisace novinářských korporací jmenovaných států.

Čím jest člověk vzdělanější, tím méně potřebuje.

Být moudrý, o to běží. Mnohovědnost nás nespasí.

Sokrates.

*

Kdykoli v jakékoli věci naleznu myšlenku zdravější, rád ustoupím od předešlé myšlenky své, věda, že co vím, jest jen nejmenší část toho, co nevím.

Jan Hus.

BESEDY „BUDITELE“

St. K. Neumann.

POLEDNE V SEČI.

Mám plná ústa pryskyřic
a myslím, že utonu dnes
ve proudech zelení dychtivých,
jež se všech stran se řítí.
Je poledne. Ležím u seče.
Do vlažné trávy jsem kles'.
Po tichých deštích májových
vzduch hoří, chvěje se, svítí.

A já tu ležím pokořen
života bláznivým dnem,
jenž tryská, šílí, zpívá, žhne,
var pudů, hladů, žízní;
jsem zmámen vzruchem instinktů
a tvarů prchavým snem,
jež od země tíhnou za sluncem
a syntheticky vyzní.

Mám plná ústa pryskyřic
a barev plničký zrak;
šum promíšených pohybů
jak moře v sluch mi hučí:
já ležím na dně, trosečník,
jenž opustil svůj vrak
a život pod hladinou teď
milovati se učí.

Jos. V. Sládek.

JEST ŽIVOT MILÁ KNIHA.

Jest život milá kniha, kterou čteme;
at' ta, neb ta,— je každá nejdražší
tomu, kdo čte; jí rádi nezavřeme
o vůli své, a čtení unáší
nás tak, že vše, co kolem, jenom bývá
jak šumný zvuk, jenž v ucho doráží
a v duši nevejde: tak duše splývá
s tím dějem povídky — a neváží,
jak den a hodiny se zvolna snují.
A zatím venku stíny poletují,
a světnice se plní soumrakem;
a písmo se nám míhá před zrakem;
a setmí se. My víme: Večer spěje —
a odkládáme knihu s povzdechem.
A nikdo nedočet' se konce děje.

K. V. Rais.

V BYSTRÉM O POUTI.

Ráno byl Bystrý zcela slavnostní — poutově klidný. Za čistými okny bělely se skvělé záclonky, před nimiž kvetly balzaminy a modraly se kytice bezové.

Z komínů již od časných hodin bělavý kouř kroužil do čistého vzduchu. Na záspích i zahradách počali se objevovati hospodáři v nových kalhotách a vestách, s rukávy košil širokými, sněhově bílými, nažehlenými, hladce učesaní, oholení, a svátečně kouřili prvý pouťový doutník.

Ačkoli „hrubá" měla dnes býti v bysterské kapli, hospodyně běžely do Libočan na ranní. O hrubé bude každá mít spoustu práce u kamen, a tak by ani parády neprovětrala. Chvátaly k městu široké, v šustících vyhrnutých sukních hedvábných, aby bylo viděti i zvonec sukní bílých, vyšívaných, naškrobených. I ty starší měly vlněné salupy nebo hebvábné šátky.

U kaple hned za jitra vyrostly pernikářské boudy, kožišník rozvěsil čepice, jednu druhé krásnější, se zlatými prýmky a růžičkami, s pásky a kokardami, kulaté sokolky se lvíčky a dlouhými péry; byl tu i kloboučník: dva ševci a krámů s všelijakou drobnější ženskou parádou několik.

Domácí děti vymóděné, každé v tom, co mělo na pout nového, přibíhaly sem hned o ranní, žádostivě poulily oči a mačkaly v kapsách krejcary. Zboží pernikářské: hodinky, panácia panny, husaři a sokołové, brejle i srdce — vše skvělo se nádherným pestrem barev! Krejcar za krejcarem už ted putoval aspoň za cukrové tyčinky krvavě rudé, lepkavé, jež hoši nosili potom v prstech a dávali do úst jako doutníky. Vzadu za kaplí výrostkové skupili se kolem stolu, na němž kramář s navoskovanými kníry, se šístkami při uších, s prýmkovanou čepicí k uchu, rozhazoval karty volaje: „Červená platí, pánové, červená — tak ta červená — za šestáček pět šestáčků, za dva deset, za tři patnáct —"

A od jiného krámu zněl vypitý, křaplavý hlas: „Tak, pánové a dámy, na ty fíky, na to cukroví a na ořechy — šesták na celý věnec fíků!" a ruka míchala v plátěném, špinavém váčku, až to chrastilo.

Ale to všecko byl jen počátek pouti, zahájení její hejny nedočkavců mladých. Teprve když se hospodyně vrátily z ranní, přicházeli chasníci vyfintění, navonění, s mašlemi, jež zdaleka svítily. s klobouky na stranu, doutníky v ruce a slámkou za uchem; a dívky přicházely v šatech s tunikami, na hlavách s hedvábnými šátečky, jež se při ranním slunečnu třpytivě leskly.

Vesnické jaro smálo se ze zástupu těch dívek, oděných ve světlé barvy jásavé, dívek zdravých, kyprých, svítících očí, plnych tváří a rtů.

Přicházely i holky služebné, každá v něčem novém, nač už od loňského posvícení všecku mzdu skládala.

Bylo však dobře znáti, co je služebného a kdo jsou dcery z hospodářství; kupil se rovný k rovnému.

Scházeli se hospodáři, vážně, moudře přicházeli, takže na každém kroku bylo patrno, že oni jsou ti, jimž Bystrý patří, a kdož jej řídí a spravují.

Nahoře u kaple sešly se babky vejměnice a zkoumavými pohledy pátraly v davech; žádné nové šaty, šátky, modlitby jim neušly, a dobře spočítaly, kolik tu bylo slunečníků, která jej již má, jíž ještě loni sluníčko klidně pražilo do tváří, která již stojí na špalíčkách, jež loni ještě chodila na plocho.

Když hlaholy libočanských znovů nenadále přeletěly topoly a snesly se až do hukotu kolem kaple, celé zástupy bysterského lidu táhly naproti procesí. Zapestřila se silnice mladými, starými a z baráků chalup i živností, dívaly se zpytavě oči hospodyň. jak to komu sluší a jestli jejich dítě dává si na sobě záležet.

Zavlály rudé korouhve, zasvítil a zatřpytil se zlatý, krvavými růžemi květovaný pluviál pana faráře, jehož zardělá líce pěkně věnčily chumáče hustých bílých vlasů. Vřískala hudba, doprovázející zpěvzástupu.

Blankyt byl bez poskvrny, topoly samá mladá, světlá zeleň, mnohé stromy na zahradách obaleny ještě čistou bělí květů, a bez dýchal plnou silou.

Na tu bysterskou pout šli i lidé z vúkolí, selky až z Topolce a dobrých půl Libočan. Co bylo „to lepší", šlo až vzadu za hlavním průvodem, kde nebylo třeba míti smeknuto, kde mohlo se žvatlat a smát se. Tu šli páni měštáci: usedlejší ještě jen s vousy pod skráněmi nebo s věnečkem pod bradou, pan Šestipán ve svém božíhodovém žemlovém kabátě, stará Kastránková ve vikleru a velikém čepci, známém po širém okolí; ale mladší měli již kníry, brady neb i plnovousy, hlavy načesané, klobouky podle módy pomačkané. Na prvý pohled bylo patrno, že ti majetníci klobouků vědí, jak je pořádně na hlavu posadit, aby nekřičely jako na vesnických hlavách, na nichž do nedávna sedaly jen čepice.

A slečny tu šly jako květy— hlavy samé kudrlinky a loky, kloboučky jako z cukru, šaty jako nadýchané; šveholily, laškovaly, dováděly.

Vršek u bysterské kaple byl po chvíli pln lidí; z pestra látek vynikaly hlavy staré i mladé, bílé, tmavé i rusé, tváře vrásčité i hladké, svěží všecky ožehlé jarním sluncem, jež vesele rozhazovalo spoušť paprsků, svítících, hřejících.

Přede dveřmi kmitla se ve vzduchu ruka libočanského starého pana učitele, a již housle, basa, klarinety, trouby spustily veselou předehru, po níž rozjásala se píseň: „Vroucně vítán budiž, Jene svatý, tys náš velectěný vlastenec!"

Na tu písničku těšívali se staří mladí; všecky pohledy se teď při ní rozveselily, zrovna omladly. Vlaštovky kroužily nad návsi hlučně štiřikajíce — drůbež na dvorcích stála nehnutě, hlavu vzhůru a poslouchala.

U kaple, vlevo ode dveří skupili se občané starosvětštější.

Když jásavé zvuky zvonků odcinkaly při požehnání, celý dav rozlil se mezi boudy a krámy. Hlučno bylo, šumno; z hukotu hlasů vytryskovaly zdroje smíchu a ryčné proudy vypitých výkřiků, pronikavé zvuky dětských píštal i harmonik.

PŘED DESÍTI LETY V PARDUBICÍCH.

Karel Krpata.

Dveře na chodbách i ve světnicích prudce se rozletěly a kdosi mezi nimi zahulákal: táágvach! Do kasáren vešel právě nový, válečný den! Válečný, vojenský den v zázemí! To není den, jako každý jiný, to je všední a jednotvárný úsek času, šedivý jako feldgrau, kterou nosíme, s odporem vyšlapaná, známá cestička, která vleče se od slůvka tagvach ke slůvku štrajch. Co naplat, půjdem tedy i dnes po té naší cestičce, ktera vede přes bývalou čekárnu druhé třídy pardubského nádraží, nyní nouzově upravenou na kancelář a nesoucí nad vchodem nápis: K. u. k, Bahnhofkommando Pardubitz.

Je asi devět hodin ráno. Došla již obligátní ranní hlášení a já, také jedna neštastná jednotka, která teprve před půl rokem vyměnila Homéra za Dienstreglement a proto nemůže se chlubiti ani celuloidovou hvězdičkou, píši právě v čelo nové stránky raportní knihy dnešní datum: 7 Juni 1918.

A právě v této chvíli přetržena byla obvyklá monotonost válečného dne. Před naším velitelem, nadporučíkem Hunyadim, stanul ted železniční úředník, bledý a třesoucí se. Hlasem, v němž jest více rozčilení, než zloby, oznamuje, že civilisté z města přepadli nanákladní vlak s potravinami, určenými z Ukrajiny pro Německo. V okamžiku jsme na peroně. A skutečně: právě nedaleko nástupiště stojí ověnčeno davem několik nákladních vagonů a v otevřených vratech jednoho z nich chlap, jako hora, rozdává houfu obrovské kusy slaniny. Činí tak vážně, spravedlivě a s dobráckým úsměvem, tak jako máma dává dětem krajíce z bochníka. V zápětí rozdrnčel se bláznivě telefon staničního úřadu a nadporučík Hunyadi namáhá si v jeho mikrofonu hlasivky. Vojsko! vojsko!

Přišlo! Naplnilo dvouřadem chodník peronu a postavilo se tváří v tvář hladovému davu. Přišlo, vidělo, ale nezvítězilo. Uvítal je hlasitý smích. Jak by ne, docela málo hrůzyplně vyhlíželi ti padesátiletí strejci s verndlovkami na zádech a fajfkou v kapse. Poslechli sice rozkaz a neochotně nasadili si bodáky, ale při tom očima přátelsky pohladili svého „nepřítele". Většinou samí Češi, jichž rodiny také dnes žijí jen na lístky. Támhle jeden strýček od Moravan mžourá po mně podezřele očima a když se k němu přitočím, procedí skrz zuby vtip: já přísahal, že budu chránit císaře pána a né špek!

Bohužel, brzo situace ztratila svou komiku. Tatíci, zjevně nespolehliví, odváděni jsou na méně odpovědné místo a na peroně vystřídává je mužstvo maďarského praporu. Rudé výložky svítí jim do krvava a rychlost, s níž sestavují proti davu tři kulomety, je výstražná. Hlavně jsou zamířeny na lid! Pod halou pardubského nádraží vyrostla tichá, nedyšná hrůza! Po prvé

v životě vidím, jak příšerná je zbraň, je-li obrácena proti živým tvorům! Ten tam je dosavadní smích, místo něho hledí tu na nás nejistá, ustrašeňá grimasa, která pouze chce být veselá. V tomto dusném tichu položili dva vojáci před můj stolek v kanceláři polní nosítka. Zmítá se na nich — člověk! Voják! Pláče v jakési nervose, tiskne na pomaštěnou bluzu své uniformy — pušku, verndlovku! Stál kdesi u skladiště stráž, když příboj hladovějících opřel se o jeho prsa. Chtěti mu vzíti pušku! Chápete: chtěli mu vzíti pušku!?

Rakouský voják a puška, to byl divný poměr. Ani za groš lásky v něm nebyło, jen nenávist. A přece každý voják opatroval ji, čistil a hlídal, jako cosi, bůhvíjak, drahého. Hrozné slůvko „válečný soud" bylo silnější, než nenávist. A toto slůvko a přísný předpis, co že se stane s vojákem, který vydá svou zbraň, to vše vířilo hlavou tohoto neštastníka, když dav bral mu jeho pušku. Nebránil věc, bránil zoufale sebe, ale neubránil. Kles s ranou v hlavě a puškou v ruce. Nyni leží tu v bezvědomí, ze kterého probouzí se jen tehdy, dotkne-li se kdo jeho pušky. Nedá ji ani teď a je nevýslovně smutné, když s puškou na prsou odnášen je do nemocnice. Znał jsem ho, byl z našeho strážního mužstva, mírný a rozumný Němec, tkadlec, Padl ranou těch, s nimiž sympatisoval. Nedorozumění!

Venku zatím bez výstřelu zvítězily kulomety: před polednem byl peron volný. Revolta však nekapitulovala, rozlila se do zapadlých částí nádraží a za trať. Maďarské mužstvo patroluje s nabitou zbraní.

Odpoledne dovršuje se tragedie dne. Do nádraží vjela lokomotiva. Mladý, poděšený poručík maďarského praporu seskočil s tendru. Letmé, chvatné hlášení a důstojníček prchá z kanceláře. Hunyadi za nim. Za čtvrt hodiny staví se před kancelář patrola — bez důstojníka. Oči vojáků svítí proviněním, neklidné ruce mluví o hříchu. Špatná, rozčilením ještě horší němčina promluvila: střileti do lidu!! Mrtví? Ano: tři!

Na východním konci nádraží, tam kde Sladkovského ulice přetíná trať, odnášejí zkrvavělá těla: profesor Slezák, koželuh Hatle a školák Kudrna jsou usmrceni madarským projektilem. Jakémusi nešikovnému vojákovi vyšla při nabíjení rána a zasáhla do nohy kamaráda. Ztřeštěný poručík v domnění, že vystřelił kdosi z davu, který tu přihlížel nečinně a ze zvědavosti, bez rozvahy dal rozkaz k palbě: Salva! S dýmem pušek stoupají k nebi tři lidské životy. Dozněl rachot a poručík ztratil hlavu. Zachránila jej lokomotiva, kolem jedoucí. Utekl!

Na trati stojí bezradné jeho mužstvo.

Salva zasáhla. Zasáhla nejen tři neštastnky, zasáhla všechny na trati. Ustoupili. Zase je klid, zase po trati hladovým městem jezdí vlaky z Ukrajiny do Německa, plné zásob.

Na městě leží stín náhlého práva. Nikdo v noci nesmí do ulic a přece za tmy čísi šlechetná ruka položila květiny na tři rudé skvrny u trati.

O ČINNOSTI MACIERZY SZKOLNEJ NA ČESKOSLOVENSKÉM TĚŠÍNSKU.

Deník Gazeta Warszawska uveřejnil zprávu o činnosti této čilé a energické organisace. Čteme v ní mezi jiným: V této nejdůležitější instituci polské v československé republice pracují svorně katolíci s evangelíky, socialisté s lidovci, dokonce i komunisté pracují ruku v ruce s Maticí.

R. 1927 vydržovala Macierz reálné gymnasium v Orlové, 7 škol občanských (wydziałowych), lo škol obecných, dvacet útulků, kurs pro opatrovnice útulků, hospodyňskou školu, dva internáty, 60 knihoven, 38 pěveckých sborů. Uspořádala 177 přednášek, 194 divadelních představení, 201 lidových zábav, 51 zájezdů a výletů.

Příjmy: příspěvky 70 organisací 78.249 Kč, platů od žactva 395.168 Kč, subvence československé vlády 332.000 Kč, dary ze Slezska 306.046 Kč, dary z Polska 2.620.429 Kč, výpůjčka a j. 257.000 Kč, Uhrnem 4.068.674 Kč.

Porovnejme s těmito číslicemi rozpočet naší Matice. Nemusíme se rdíti za svou lhostejnost a netečnost? Omlouváme se svou rozptýleností po celém kraji, ale hlavní příčinou zůstává naše rozháranost a nesvornost.

Vztahy polské Macierze k vládě československé republiky charakterisuje úryvek řeci předsedy při zahájení valné hromady: „Navrhuji, abychom odeslali depeši presidentu Masarykowi, ne snad proto, abychom se zalichotili nebo z okázalosti. Známe svou povinnost vůči státu, v němž žijeme, tuto povinnost také loyálně plníme, ale s druhé strany známe i svoje práva, a těchto práv s celou odvahou a neústupností hodláme hájiti.„ Citujeme tato slova proto, že z nejpovolanějších úst vyvracejí občas se opakující tvrzení jedné části polského tisku, že polská menšina v Československu je utlačována. Ale chceme jimi říci také našim krajanům, aby si vzali příklad z obětavosti Poláků a stejně horlivě podporovali naši Českou Matici Školskou na Volyni.

Národní hospodářství.

PŮVOD ŽACÍHO STROJE.

Antonín Flengr v Boholubech.

Nejednou slýchal jsem od kolegů rolníků, že ten, kdo vynalezl žací stroj, zasloužil si za tento neocenitelný vynález ze zlata ryzího velký pomník. Mám za to, že nejeden z našich rolnických řad dokázal, jak lze si dlouholetou, usi-

lovnou a neúnavnou prací získati pomník, ne ze zlata, nýbrž mnohem dražší a vzácnější: vděčnost a uznání budoucích pokolení.

Na příklad naši krajané br. Veverkové, rolníci, jejichž nehynoucí zásluhou jest vynález tak důležitého a nepostradatelného nástroje v rolnictví, jakým jest pluh, aneb Čech (Moravan) Hruška, vynálezce výborného stroje ve včelaření-medometu a jiní. V století devatenáctém jistý rolník-Polák, Felix Tymieniecki, bydlící poblíže města Kališe, položil si za životní úkol sestrojiti stroj, jímž by se při žetí a kosení lidské ruce zastoupit daly. Byl sice mužem bystrého rozumu, ale vzděláním nevynikal. Skonstruování stroje takového bylo pochopitelně úlohou velmi těžkou, kterou tehdy se zabývali mechanikové francoužští a angličtí. Nedivme se, že Tymieniecki nedospěl ihned k žádoucímu cíli, ačkoliv věnoval vynálezu mnoho energie a peněz. Když osm roků pracoval na uskutečnění krásné myšlenky, seznal, že i kdyby se mu dílo jakž takž zdařilo, bez pomoci mechanické vědy zůstalo by nedokonalým. Obrátil se ve své nesnázi k prof. Kaczynskimu, který na ústavu pro polní hospodářství ve Varšavě přednášel mechaniku. Tu konečně po dvou letech přemoženy byly veškeré překážky a dílo bylo takové, aby s ním Tymieniecki vystoupil na veřejnost, nazvav vynález-samožneč.

První veřejný pokus se samožnečem se konal dne 25. září 1844. na poli u Varšavy za přítomnosti nejen různých hodnostářů místních, ale i zahraničních, a dne 29. září toho roku zkouška se opakovala u přítomnosti knížete Lubomirski ho a vypadla k úplné spokojenosti Do samožneče byli zapřaženi tři koně na poli s přezrálým ovsem. Koně šli volným krokem, stroj žal oves, uřezávaje stébla zvýší dvou nebo tří palců od země a ukládaje vrstvy v řadách s brázdami souběžných. Stroj Tymienieckiego měl tu přednost před vynálezy ciziny, že byl opatřen kosami složenými křížem jako nůžky s dřevěnými hráběmi, které ještě dříve, nežli nožnice seřezávají stébla, sbírají je jako v přehršli, načeř teprve nožnice oddělují klasy od stébel. Je patrno, že myšlenka k vynálezu vzata byla ze samé přírody a že stroj ten nápodobil pohyby žence. Mimoděk vtírá se otázka: co bychom si dnes počali ve žních bez tak důležitého stroje, jakým jest žací stroj?. Právem zaujal žací stroj místo mezi nejužitečnějšími vynálezy. Dnes máme firmy české, jež hotoví stroje úplně dokonalé, potřebě dnešní úplně vyhovující, tak dalece zlepšené, že na př. žací a travní stroje Knotkovy si nejen nezadají před stroji cizozemskými, nýbrž je i daleko předčí. Tak na příklad veškeré hřídele jsou zhotoveny z kelímkové speciální ocele, tím trvanlivost a přesný lehký chod stroje jsou zaručeny, u pojezdného kolečka u válu jest válečkové ložisko, čímž bezesporně docíleno lehčího chodu stroje jak při prácí tak i při jeho transportu. Ložisko to je tak sestaveno, že je úplně kryto a tvoří s nábojkou kolečka souvislý celek. Vůbec podle mého přesvědčení jest to stroj úplně dokonalý, zcela vyhovující požadavkům doby, tudíž žádný div, že „Knotkovy" žací stroje požívají u rolníků-nejen Čechů-zasloužené obliby a dobré pověsti. Rovněž stroje travní jsou velmi pečlivě zhotoveny, vyznačujíce se čistou prací a trvanlivostí, opatřeny jsou různými zdokonaleními, tak že pracovní výkon značně usnadňují a manipulaci při práci zjednodušují. Znamenité tyto stroje, jak žací, tak travní lze obdržeti tuším u p. R. Jozefa v Zdolbunově, Kostelní ul. Nr.4.

CHMEL.

Žatec, dne 15. června 1928. Za klidné tendence uskutečnily se v uplynulém týdnu denní obraty asi 30 až 40 centů, celkový týdenní obrat činí asi 180 až 220 centů á 50 kg. Dnešní ceny se pohybují v rámci. Kč 1525 až 1750 za 50 kg. kromě daně z obratu. Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila do dnes 163. 280 centů á 50 kg. žateckého chmele sklizně 1927. Stav vzrůstu chmele jest v celku opožděný, nestejný, slabý až špatný. Studené počasí, zvláště pak studené noce zdržují vývin chmele. Několik příznivějších dnů a nocí způsobilo poněkud zlepšení oproti stavu minulého týdne, ale celkově zlepšení to ničeho skoro neznamená, poněvadž hlavně polohy v oblasti rozlohou největší jsou ve vzrůstu velmi opozděné, ba jest velmi mnoho chmelnic, kde ještě ani dnes chmel ze země nevyrazil. Muselo by nastati ideální počasí skleníkové, aby mohlo se pak mluviti o celkovém zlepšení stavu vzrůstu. Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

Z KRAJE

O SVOLÁNÍ VALNÉ SCHŮZE.

Ježto neustále dostáváme projevy protestu nebo nesouhlasu se svoláním mimořádné valné schůze, sdělujeme, že zatím podle stanov se o svolání mimořádné valné schůze nejedná. Podle stanov je třeba, aby pět kol Matice o svolání mimořádné valné schůze žádalo a aby navrhly její program. Až dosud obdržela ústřední správa Matice pouze od dvou Kol usnesení valné schůze, v němž se žádá svolání mimořádné valné schůze, a vybory jiných dvou kol se usnesly na výzvě podobného obsahu, kterou nám zaslaly.

Obě resoluce i výzvy projednávala výborová schůze Matice dne 24 května, jež konstatovala že není podle stanov příčiny, aby byla svolávána mimořádná valná schůze, dokud o to nebude žádati nejméně pět Kol usnesesením své valné schůze a s návrhem programu jednání Pochybovati o zákonitosti valné schůze Matice ze dne 28 února t r. podle stanov není možno a jednotlivá Kola musela by je teprva dokazovati. Poznamenáváme, že ústřední správa mohla samozřejmě jednati jen o projevech, které jí byly přímo zaslány. Jsou to resoluce Kola rovenského a Kola záleského a výzvy výborů Kol v Újezdci a v Hulči.

Ústřední správa Matice.

ZÁJEZD DO ČESKOSLOVENSKA.

Výprava krajanů z Volyně počtem asi loo osob odjela dne 29 června k návštěvě Všeslovanského hasičského sjezdu v Praze a Výstavy soudobé kultury v Brné. Výpravu provázejí pp. posl. Meduna Vlad, a člen dozorčí rady Matice Jiří Šmolík z Kvasilova. Všem účastníkům zájezdu byly vydány výstavní legitimace, opravňující k slevě 33 proc. na drahách v Polsku i v Československu cestou tam i zpět. Cestovní pasy mají platnost na dobu 14 dní.

Správa Matice.

SBÍRKY A DARY,

Pan Frant. Kadavý z Kvasilova zaslal nám sbírku v částce 25. — zł., jež byla sebrána na svatbě sl. Emilky Tomášové s p. Janem Kutuněm dne 3. června ve prospěch ústředí ČMS na Volyni. Dárcům i sběrateli náš srdečný dík.

Správa Kola ČMS ve Sklini vzdává tímto srdečný dík České čtenářské jednotě v Horním Růžodole u Liberce v Čechách za darovaných 58 knih a kalendářů pro spolkovou knihovnu. Výbor Kola předplatil pro jmenovanou jednotu časopis Buditel.

Lucký sejmík při projednávání rozpočtu na rok 1928 — 29 se usnesl vyplatiti na osvětové účely ČMS na Volyni podporu částkou 6.000.—zł. Žádali jsme o podporu 10.000 zł. Dar tento je znamením o správném pochopení kulturních snah ČMS a přáli bychom si, aby nám i jiné sejmíky na osvětové účely něčím přispěly. Předsednictvu Sejmíku v Lucku upřímné české: Bůh zaplať!

Ústřední správa Matice.

ZDOLBUNOV (pokračovaní).

Život zdolbunovských Čechů za války nebyl nikterak záviděníhodný. S těmi, kteří již před válkou nabyli ruského státního občanství, jednáno bylo stejně jako s obyvatelstvem ruským. Ti, kteří byli vojáky, musili nastoupiti k ruským plukům. Hůře na tom byli ti krajané, kteří se zavčas o ruskou státní příslušnost nepostarali, neboť těm hrozilo vysídlení do vnitřních krajů Ruska jelikož Zdolbunov byl blízko fronty. Díky však intervenci předáků „Českého Svazu v Rusku" byli ponecháni na svých místech a nerušeně mohli pracovati. Když pak v roku 1914 začala se organisovati „Česká Družina" v Kijevě, přijel jeden z organisátorů býv. redaktor „Čechoslovana" pan V. Švihovský do Zdolbunova a zde na četně navštívené schůzi krajanům krásnými a vřelými slovy vyložil, proč každý volyňský Čech musí pracovati k rozbití Rakouska a proč jest povinností každého schopného krajana, aby dobrovolně vstoupil do „České Družiny" a tím dopomohl ku osvobození českých zemí ze spárů habsburských. Po tak krásné řeči přihlasilo se ihned mnoho našich krajanů do České Družiny a brali činný úděl v osvobozenecké akci.

Zřízena byla také v Zdolbunoyě odvodní kancelář a krajané z města a okolních vesnic zapisovali se zde do Družiny a do stávali příslušné dokumenty i peníze na cestu do Kijova.

Bohužel tuto krásnou snahu za svobodu vlasti nechtělo pochopiti několik černožlutých krajanů, kteří kryjíce se získaným ruským státním občanstvím opatrně agitovali proti Družině, radujíce se z každého dočasného úspěchu rakouské a německé soldatesky. Pro ně tehdy „František" byl posvátným a možná, že i dnes po letech si jej ve zrádných srdcích udrželi, neboť tytéž osoby i dnes záludně české věci zde škodí.

Příslušníci „České Družiny" byli chloubou našich starších krajanů a kdykoliv zavítali do svých domovů, byli středem milé pozornosti všech. Když „Česká Družina" přejížděla pak přes Zdolbunov na frontu, byla na nádraží v Zdolbunově uvítana i uhostěna velikým počtem krajanů z místa i okolí, kteří opravdově a srdečne přáli zdar jich zbraním a všem šťastného návratu.

Po čas války často zelétaly nepřátelské aeroplány nad Zdolbunov a vrhaly na město bomby, čímž způsobily dosti škod a zabily mezi jinými také 2 naše krajany.

Tak to trvalo až do roku 1917, kdy nastal v Rusku státní převrat a uvolnila se poslušnost a kázeň v ruském vojsku. Tento převrat přinesl také naší menšině tak zvanou svobodu, mohla-li se ovšem tak nazývati.

Naši krajané přikročili ihned zase ku společné práci a prvé, co vykonali, bylo roku 1917 založení „Soukromé české školy v Zdolbunově. „Prostřednictvím Kijevského Svazu poslán byl do Zdolbunova bývalý zajatec odborný učitel pan Jelínek, rodák z Moravy. Naši krajané obstarali tehdy zavýhodných podmínek a s právem předkupním při event. prodeji nájem celého domu pro českou školu v Zdolbunově, ulice Kostelní č. 5. od paní Pavelkové z Novostavců. Obstarali také školní zařízení a získav asi 50 žáků a žákyň, započal pan učitel Jelínek se zdarem vyučovati. Mimo dítek vyučoval pan učitel Jelínek ve večerních kursech také dospělou mládež, účastnil se činně spolkového života, pořádal česká divadelní představení, při nichž i sam účinkoval. Bohužel činnost p. učitele Jelínka trvala pouze do roku 1918, kdy tehdejší okupanti—Němci donutili jej, aby jako bývalý rakouský zajatec vrátil se k rakouskému vojsku. Odchod pana učitele Jelínka byl velmi želen a do dnes na jeho působení naše česká menšina vděčně a s láskou vzpomíná.

S příchodem německého vojska do Zdolbunova v měsíci březnu 1918 začali v Zdolbunově vládnouti němečtí a ukrajinští důstojnici, kteří však, až na vysídlení pana učitele Jelínka, ponechávali zde Čechům úplnou svobodu jednání. Proto také v České škole ve vyučování se dále pokračovalo. Vedla je byvalá žačka večerních kursů sl. Vera Břečková.

Spolkový život tehdy však umíral, neboť předsednictvo se schůzí neúčastnilo a členové sami nemohli ničeho podnikati.

(Pokračování příště)

Č. B.

VÝSTAVA NA VOLYNI.

V Łucku bude od 1 do 7 září t. r. uspořádána všeobecná volyňská výstava zemědělsko živnostenská. Připravené práce jsou již v plném proudu. Koncem května byly zřízeny organisační přípravné výbory výstavní v Dubně, Kostopoli, Lubomli, Rovném, Zdolbunovč, Kovelu, Vladimíru a Horochově. Organisace výstavy účastní se horlivě také naši krajané.

VELETRHY VE LVOVĚ.

VIII mezinárodní východní veletrhy ve Lvově budou letos trvati od 2 do 9 září. Loňskou výstavu obeslalo celkem 1500 firem, z toho 305 zahraničních, výstavu navštívilo 150.000 návštěvníků. Lvovské veletrhy se stále rozvíjejí. Propagační brožury a plakáty vydávají také v jazyku českém.

NÁKUP KONÍ PRO VOJSKO.

Až do konce listopadu t. r. budou nakupovány koně pro vojsko, celkem asi 6.000 kusů. Budou kupovány koně tři a půlleté až šestileté, ušlechtilého chovu, dobré jakostí, vysoké přes 150 cm., pro dělostřelectvo koně menšího vzrůstu, od 148 cm. Za menší koně pro dělostřelectvo bude placeno 800 — 1000 zł., za koně vysoké průměrně 1.200 zł. Pěstitelé koní, kteří se vykáží vysvědčením úředním a odborné pěstitelské organisace, že prodávají skutečně koně vlastního chovu, dostanou kromě toho lo procent odhadní ceny jako premii, jsou-li členy organisace pěstitelů koní a dodávají vojsku koně stále. Letos budou koně kupovány pouze od pěstitelů a nákup bude provádět zvláštní komise. Pěstitelům koní budou také letos udělovány medaile, zlaté, stříbrné a bronzové.

VARŠAVSKA HLÍDKA.

Besední výlet do Świdra. V neděli, dne 17. června, uspořádán byl Besedou členský výlet do známého klimatického místa pod Varšavou, do Świdra. Organisací zaujal se člen výboru p. Janík. Přes nestálé počasí zúčastnilo se výletu 38 osob. Někteří dlenové dostavili se i s dětmi. O zábavu při výletu staral se p. Benák. Účastníci zůstali na čerstvém vzduchu do pozdního večera; část jich vrátila se již večerním vlakem, většina však teprve značně později. Mezi členstvem projeveno bylo přání, aby takové výlety byly organisovány častěji. Výletem tímto však zakončena byla letošní sezona besední.

KE KULTURNÍM STYKŮM POLSKO-ČESKOSLOVENSKÝM.

V sobotu, dne 23. června, byla uspořádána ve Spolku Slovanské kultury *přednáška* vynikající českosl. pracovnice pacifistické, *pí I. Wurmové* o Komenském, jako hlasateli světového míru a o jeho stycích s Polskem. Přednáška i přes značně pokročilou sezonu shromáždila dosti obecenstva, zejména z místní kolonie čsl., které se zájmem vyslechlo poutavá slova známé přednášečky. Paní Wurmová přijela do Varšavy jako delegátka na mírový kongres; vedle ní zúčastnili se kongresu ještě 4 jiní českoslovenští delegáti: její manžel F. B. Wurm, L. Mareček, Dr. K. Rubín a ev. farář ze Žilyny F. Ruppeldt.

Ve Varšavské opeře byla obnovena dne 24. VI. *Smetanova opera „Prodaná nevěsta"* za řízení ředitele katovické opery, Čecha rodem *p. Zuny.* Opera znovu dovedla zaujmouti obecenstvo i kritiky. Do Varšavy při jel za účelem vědeckým (po stopách Komenského) *český historik Dr. O. Odložilik.*

KRAJANÉ NÁM PÍŠÍ.

KULTUROU A OSVĚTOU V PŘED.

Konečně jsme se dočkali, že Matice Školská se postarala o vydávání listu, v němž může

uveřejňovati zprávy o své činnosti. Škoda, že toho neučinila hned při svém založení, byli bychom mohli uniknouti mnohým nepříjemnostem a roztržkám. Leč při dobré vůli dá se ještě všechno napraviti. Že Matice Školská za dobu svého trvání vykonala mnoho, nikdo neupře. Otažte se všech pp. učitelů, kteří buď byli propuštěni nebo jimž propuštění hrozilo. Pouze Matice je udržela. A stejně vřelé odpověd dostanete od těch, kteří matiční školy tvořil anebo je navštěvovali.

S velikou radostí přijal sem první číslo „Buditele". Poznal jsem, že bude mně a nám všem milým společníkem a rádcem, jestliže se jako dosud vyvaruje všech stranických bojů a vášní. Přejeme si, aby byl časopisem kulturně osvětovým, aby přinášel o nejvíce poučných a výchovných článků pro naši mládež, která je válečnými a poválečnými poměry a zejména nedostatečnou výchovou značně dotčena. Alkoholismus a karban může dílo zkázy jen dovršit. A jak tyto vlivy zhoubně působí na tělo, tak naše nesvornost zhoubně pusobí na jejich duše. Zanechme proto, krajané, těch svárů a dejme naší mládeži příklad svorné a poctivé práce společné.

Duch Času pokračuje rychlým krokem, vše kolem nás se vyvíjí a vzdělává. A u nás? Kdo se snaží poctivě pracovat pro povznesení celku, naráží na mnoho překážek, vyplývajících z nerozvážnosti některých jednotlivců. Máme dnes časopisy dva. Nechť v ušlechtilém závodění obsahem a úrovní získávají si své přívržence, své stálé čtenáře a spolupracovníky.

Jsem rolníkem jako většina z nás. Pracujeme v potu tváře na té naší roli dědičné. Kéž bychom stejně úsilovně a se stejně zdárnými výsledky pracovali i na duchovní roli našeho národa. Je to, tuším, přáním nejen mojím, ale přáním nás všech.

Jan Krámský.

NÁRODNÍ LISTY O „BUDITELI".

„Národní Listy" píší o našem listě: Druhý. český časopis v Polsku. Ve Varšavě začal minulý měsíc vycházeti „Buditel", orgán Čechoslováků v Polsku, redakcí Josefa Vlka (1. a 15. každého měsíce). Již název listu udává jeho účel. Myslilo se původně na vydávání listu na Volyni, kde vychází již 3. rok týdeník „Hlas Volyně" (ve Zdolbunově-Kvasilově), ale časopis, který má býti orgánem všech Čechoslováků v Polsku, může vycházeti jenom ve Varšavě. Redakce je sice v Lucku, kde jí stojí v čele Josef Vlk, který po 30 let působil na Volyni záslužně jako učitel, ale filiálka je ve Varšavě, a list tištěn v české tiskárně Jana Buriána. „Buditel" chce navazovati na tradici, kterou zanechal kyjevský „Ruský Čech", založený dr. V. Vondrákem a po něm „Čechoslovan", vycházející redakcí Věnc. Švihovského před válkou a za války „k povznesení československé větve na Rusi". Obsahově „Buditel" navazovati chce na starou tradici a zabývat se především problémy našich krajanů. V prvém čísle uveřejňuje krátký projev Vladimír Meduna, jediný český poslanec v polském sněmu. V obou dosud vyšlých číslech jsou zajímavé místní zprávy z několika středisek československého života v Polsku a literární příloha s pěkně volenými ukázkami starší i nové literatury".

HLÍDKA MLÁDEŽE.

SJEZD MLÁDEŽE.

Říká se, že mládí je nejkrásnější dobou v životě Já věřím, když je krásné mládí, je krásné i stáří. Mládí je vlastně přípravou pro skutečný život. Mládeži patří budoucnost. Jaká je dnes mládež, taková bude budoucnost. Proto jest potřebi, abychom si uvědomili, jak bychom měli žíti, je třeba vytknouti si cíle a ideály, za nimiž bychom se směle mohli rozběhnouti.



Sjezd mládeže v Boratíně.

Za tím účelem byla svolána mládež evangelická a jiných vyznání na dny 27. a 28. května na Boratín. Mládež se v hojném počtu sjela a za krásného počasí ztrávila tyto dva dny na Boratíně s velikým užitkem. Byl to úchvatný pohled v našem kostelíku na lavice plné mladých lidí, na mládež, kterou neuspokojují prázdné zábavy ani náboženství ustrnulé jen na obřadnictví a církevních formalitách, na mládež která hledá skutečný život.

Bylo jednáno o velmi časových otázkách. Otázku, jaké úkoly očekávají českou mládež, v Polsku, zodpověděl br. kazatel A. Balabán. První úkol—poznati každý sám sebe, pak vyřešiti svůj poměr k svému Stvořiteli, dále upraviti svůj poměr k bližšímu okolí, pak se uplatniti ve veřejnosti. Mládež by si měla vytvořiti zdravou společnost, pěstovati zpěv, hudbu, ušlechtilou zábavu, připravovati se pro život samostatný.

O otázce, k čemu nás zavazují české dějiny, promluvil br. tajemník českobratrské mládeže Fr. Světlík z Břeclavi. Naše české dějiny jsou slavné. zejména doba reformace, je v nich pro nás poučení, čeho se vystříhati, čeho přidržeti, ukazují nám směr, kudy se bráti. Seznamujeme se s českou historií, abychom z ní byli poučeni. České dějiny zavazují nás k pilné práci stavitelské, pracujeme na základech položených našimi slavnými otci, Husem, Chelčickým, Komenským a Masarykem.

Druhého dne była věnována pozornost dítěti. Br. učitel J. Vlk poukázal, jak by především doma rodiče i starší sourozenci měli věnovati co největší péči dětem Organisujme děti v dorostu Červeného Kříže. Předvedena názorně Nedělní škola. Odpoledne shromáždila se mládež i dospělí na novém hřišti, kdež promluvil br. ta jemník Světlík o tom, jaké zábavy by si mládež měla volit a jakých se vystříhat. Po té se srdce mladých rozbuchala při společenských hrách, které působily jako osvěžující vánek. Celý sjezd uzavřen byl večerem na rozloučenou. Zdá se, že právě při tomto večeru pouta přátelství a vzájemnosti, navázaná na sjezdu, se utužila a projevena byla přání, aby podobný sjezd byl na rok zase Program sjezdu byl zpestřen sborovými zpěvy tří pěveckých kroužků zpěvy solovými, hudebními čísly a recitacemi.,

V celku odnesla si mládež ze sjezdu do života mnoho užitcčných podnětů, i osvěžení a milé vzpomínky. Byl to první pokus a zdařil se. Navrhuji, aby se zde v Polsku uspořádal velký sjezd veškeré české mládeže v některém městě, které by bylo střediskem Čechů. Byl by to další důležitý krok ku předu na poli osvěty. Kdo přiloží ruku a srdce k dílu?

—ab—

HÁDANKY.

V. Louda.

Rozřešení hádanek otiskneme v příštím čísle Buditele.

1) Háčkovka.

Známý lesní keř, hádankáři, věř,
Dáš-li nad něj háček, jest to dravá zvěř.

2) Rebusy zeměpisné.

a.) P nnn, — b.) Z + 6O ne

3) Dělenka.

První jest Sibiřská řeka
Druhá zase míra,
Celek, ale mnohou knihu
Vzadu uzavírá.

4) Dělenka.

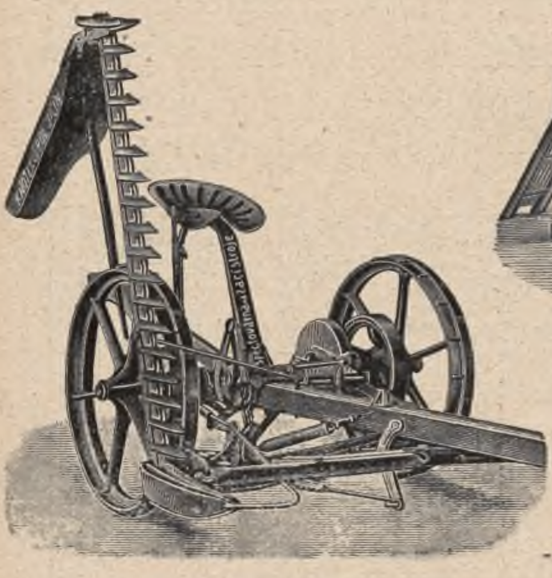
Prvá, značí jistý počet
Druhá (bez paty) měnu cizí
Celek, hospodářská budova
Kam rolník úrodu svou sklíží.

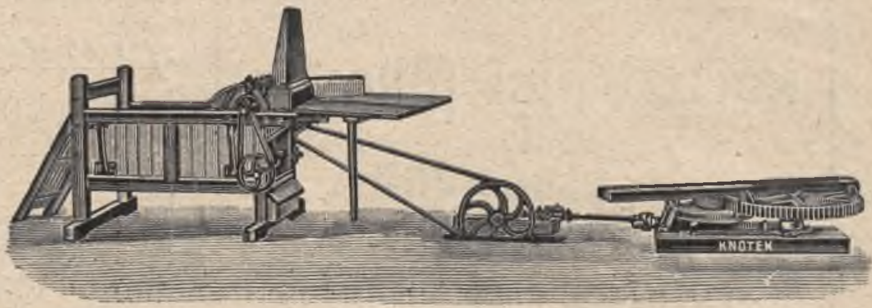
ROZŘEŠENÍ

Z minulého čísla: rob, hrob, Zborov, rov.

Předplatné v Lucku
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
Ve Varšavě:
Drukarnia „Rola“ Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,
Ceny předplatného:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.
Ceny oznámení:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.—, dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

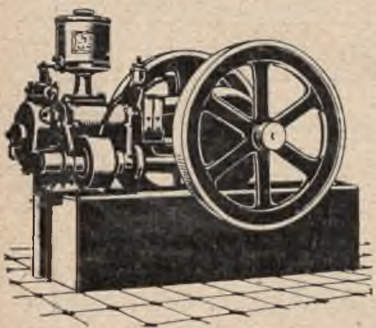
Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola“, Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.





TOVÁRNÍ SKLADY
HOSPODÁŘSKÝCH A MLÝNSKÝCH STROJŮ

R. JOZEF a SPOL.,



ZDOLBUNÓW, na Wołyniu
ULICE KOSTELNÍ, ČÍS. 4.
(Vlastní dům).

Telegramy: **JOZEFSPOL, ZDOLBUNÓW,**
TELEFON Čis. 17.



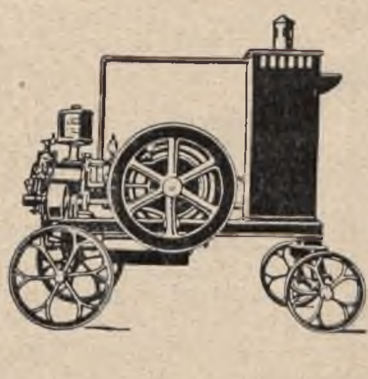
Jakožto GENERÁLNÍ ZÁSTUPCI nejstarších specielních československých továren, nabízíme a dodáváme s plnou tovární zárukou, levně a za výhodných platebních podmínek, ku dodání z našich velkých továrních skladů v Zdolbunově:
nejlepší originální hospodářské stroje a nářadí, chmelařské potřeby, jakož i motory a stroje pro mlýny.

Upozorňujeme, že následkem včasného zásobení skladu, dodáváme i letošního roku nejlepší ORIGINÁL KNOTEK a spol., žací stroje obilní i travní, jakož i jiné stroje, pokud zásoba stačí za mírné ceny, takové, jaké platily před zdražením cla:



Originální stroje obdržíte u nás s plnou tovární zárukou, proto varujte se padělků, často Vám různými nesvědomitými agenty vnucovaných!

SOUČÁSTI STROJŮ VŽDY NA SKLADĚ.



Drukarnia „Rola", J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11